



K Ä S K K I R I

Tallinn

03.04.2023 nr 3-2/23/7

Toetuse andmise tingimuste kehtestamine ning 2023–2029 tegevuskava ja eelarve kinnitamine kliimamuutustega arvestamiseks ja kliimavaldkonna teadlikkuse tõstmiseks

Käskkiri kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 10 lõigete 2 ja 4 alusel ja kooskõlas sama seaduse § 4 lõike 3 alusel kinnitatud meetmete nimekirjaga.

1. Kehtestan ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 poliitikaeesmärgi „Rohelisem Eesti“ erieesmärgi „Kliimamuutustega kohanemise ja katastroofiriski ennetamise ning vastupanuvõime edendamine, võttes arvesse ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise“ saavutamisele kaasa aitamiseks kliimamuutustega arvestamise ja kliimavaldkonnas teadlikkuse tõstmise toetuse andmise tingimused (lisa 1).
2. Kinnitan kliimamuutustega arvestamise ja kliimavaldkonnas teadlikkuse tõstmise toetuse andmise tegevuskava ja eelarve aastateks 2023–2029 (lisa 2).
3. Volitan Keskkonnaministeeriumi kliimaosakonda täitma toetatavate tegevuste elluviija ülesandeid.

Käskkirja saab vaidlustada 30 päeva jooksul arvates selle teatavastegemisest, esitades vaide Keskkonnaministeeriumile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras, arvestades 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 31.

(allkirjastatud digitaalselt)

Madis Kallas

Minister

Saata: SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, Riigi Tugiteenuste Keskus, Rahandusministeerium

## **Toetuse andmise tingimused kliimamuutustega arvestamiseks ja kliimavaldkonna teadlikkuse tõstmiseks**

### **1. Reguleerimisala**

- 1.1. Toetust antakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 (edaspidi rakenduskava) poliitikaeesmärgi nr 2 „Rohelisem Eesti“ erieesmärgi nr 4 „Kliimamuutustega kohanemise ja katastroofiriski ennetamise ning vastupanuvõime edendamine, võttes arvesse ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise“ raames kliimaeesmärkide elluviimiseks.
- 1.2. Toetust antakse Eesti riigi 2023–26. aasta eelarvestrateegia programmi „Keskkonnakaitse ja -kasutus“ meetme „Kliimaeesmärkide elluviimine, välisõhu kaitse ja kiirgusohutus“ tegevuse „Kliimamuutuste leevendamine ja kliimamuutustega kohanemine“ tulemuste saavutamiseks.
- 1.3. Toetus kajastatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide meetme nimekirjas meetmes „Kliima-eesmärkide elluviimine, välisõhu kaitse ja kiirgusohutus“, number 21.2.3.1, „KOV kliimameetmed ja muud kohanemise meetmed“. Sekkumise number on 21.2.3.13.
- 1.4. Toetatavate tegevuste valikul lähtutakse ühtekuuluvuspoliitika rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud üldistest valikukriteeriumidest ja -metoodikast. Toetatavate tegevuste valimiseks kasutatavad valikukriteeriumid ja metoodikad vastavad Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-le 7.

### **2. Toetuse andmise eesmärk**

- 2.1. Toetuse andmise eesmärk on kliimamuutustega kohanemine ja katastroofiriski ennetamine ning selleks vastupanuvõime edendamine, võttes arvesse ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise.
- 2.2. Toetatavad tegevused arvestavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid ja panustavad Riigikogu otsuse „Riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ heakskiitmine“ (edaspidi *strateegia „Eesti 2035“*) aluspõhimõtete hoidmisesse.
- 2.3. Punktis 2.2. nimetatud strateegia aluspõhimõtete hoidmist ja sihi „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ saavutamisele kaasa aitamist regionaalselt tasakaalustatud arengusse, võrdseid võimalusi, ligipääsetavust ja keskkonna- ja kliimaeesmärke toetaval moel hinnatakse toetuse andmisel läbi järgmiste näitajate: „Elukeskkonnaga rahul või pigem rahul olevate elanike osatähtsus“, „Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“, „Ligipääsetavuse näitaja“ ja „Keskkonnatrendide indeks“.

### **3. Toetatavad tegevused**

- 3.1. Toetatav tegevus on kliimavaldkonna eesmärkide elluviimine:
  - a) Kliimamuutustega arvestamise pilootprojektide läbiviimine kohaliku omavalitsuse ja ettevõtjate tasandil ning juhendmaterjalide koostamine kliimamuutustega seonduvate riskide maandamiseks koos sellesisuliste koolitustega KOVidele ja üldsusele;
  - b) Kliimavaldkonna teadlikkuse suurendamiseks Keskkonnaministeeriumi kommunikatsioonistrateegia tegevuskava uuendamine ning elluviimine.
- 3.2. Toetatavad tegevused on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021 määruse (EL) 2021/1060 artiklis 9 too dud „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtetega.

- 3.3. Detailse iga-aastase tegevuskava käesoleva käskkirja punktis 3 toodud toetatavate tegevuste raames kinnitab projekti juhtrühm eelneva aasta 15. detsembriks. 2023 aasta eelarve kinnitab juhtrühm 90 päeva jooksul käesoleva käskkirja jõustumisest.

#### 4. Tulemused

- 4.1. punktis 3.1 nimetatud tegevuste tulemusena on keskkonnaministeeriumi kliimakommunikatsiooni strateegia loodud ja selle järgi tegevusi rakendatud. Toetuse kasutamise tulemusena on kliimamuutuste leevendamiseks ja kliimamuutuste mõjudega kohanemiseks ja katastroofiriski ennetamiseks edendatud vastupanuvõimet, võttes arvesse ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise.
- 4.2. punktis 3.1 nimetatud tegevuste seireks ja hindamiseks kasutatavad näitajad on järgmised:

Rakenduskava näitajad	Näitaja nimetus ja mõõtühik	Alg-tase	Aasta	2024 vahe sihttase	2029 sihttase	Selgitav teave
Tulemusnäitaja	Osakaal inimestest, kes on kliimamuutuste mõjudest teadlikud ja tegutsevad (%)	59	2019	Ei kohaldu	85	Andmete allikaks on 2023, 2025, 2027 ja 2029.a läbiviidava Eurobaromeetri uuringu tulemused.
Väljundnäitaja	Kohalike omavalitsuste arv, kus on toimunud koolitused, seminarid ja infopäevad ja/või kus on rakendatud kliima kohanemise ja leevendamise meetmeid (KOV-ide arv)	0	Ei kohaldu	7	50	Unikaalsete KOVide arv, kus on toimunud koolitused, seminarid ja infopäevad ja/või kus on rakendatud kliimamuutustega kohanemise ja -leevendamise meetmeid.

- 4.3 Projektile kehtestatakse vajaduse korral spetsiifilised näitajad projekti juhtrühmas.

#### 5. Rakendusasutus, rakendusüksus ja elluviija

- 5.1. Rakendusasutus on Keskkonnaministeeriumi eelarve- ja strateegiaosakond.
- 5.2. Rakendusüksus on Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus.
- 5.3. Tegevuste elluviija on Keskkonnaministeeriumi kliimaosakond.

#### 6. Projekti juhtrühm

- 6.1. Elluviija moodustab projekti juhtrühma, mis koosneb elluviija, Keskkonnaministeeriumi eelarve- ja strateegiaosakonna ning avalike suhete osakonna, Keskkonnaameti, Keskkonnaagentuuri ja Rahandusministeeriumi ruumilise planeerimise osakonna esindajatest.
- 6.2. Projekti juhtrühma kaasatakse vaatlejana rakendusüksuse esindaja.
- 6.3. Projekti juhtrühm koordineerib projekti rakendamist, hindab projekti rakendamise edukust ning kinnitab projekti detailse tegevuskava, hankeplaanid, aastaeelarve ja edenemise aruanded.
- 6.4. Projekti elluviija ei osale projekti rakendamise edukuse hindamisel.
- 6.5. Projekti juhtrühma tööd korraldab elluviija.
- 6.6. Projekti juhtrühmal on õigus eelarve piires eelarveridasid muuta.
- 6.7. Projekti juhtrühmas fikseeritakse toetuse andmise tingimused lõppsaajale.
- 6.8. Juhtrühm otsustab konsensuslikult, millised tegevused, arvestades kuluefektiivsust ja abikõlblike kulude võimalikkust ning projekti eesmärke, projektis ära tehakse.
- 6.9. Kui juhtrühm ei jõua konsensusele, langetab otsuse Keskkonnaministeeriumi juhtkond.

## **7. Tegevuste abikõlblikkuse periood**

Tegevuste abikõlblikkuse periood algab 1. jaanuaril 2023. aastal ning lõpeb 31. detsembril 2029. aastal.

## **8. Tegevuste eelarve**

- 8.1. Toetust makstakse Ühtekuuluvusfondist.
- 8.2. Toetuse maksimaalne osakaal on 85% abikõlblikest kuludest ning projekti riikliku kaasfinantseerimise minimaalne osakaal on 15% abikõlblikest kuludest.
- 8.3. Projekti kogueelarve on 5 819 605,52 eurot, millest EL toetus on 4 946 664,69 eurot ning riiklik kaasfinantseering on 872 940,83 eurot. Projekti tegevuste eelarve ja ajakava on lisas 2.

## **9. Kulude abikõlblikkus**

- 9.1. Kulu on abikõlblik, kui see vastab Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitika ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-dele 15, 16, ja 21 ning käesolevas käskkirjas sätestatud tingimustele.
- 9.2. Abikõlblikud on järgmised projekti kulud, mis on otseselt vajalikud projekti punktis 3 nimetatud tegevuste elluviimisel ja meetme tulemuste ning projekti eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks, muuhulgas:
  - 9.2.1 juhendmaterjalide, koolituste, õppeprogrammide koostamise kulud;
  - 9.2.2 struktuuritoetuse kasutamisest teavitamisega seotud kulud;
  - 9.2.3 ekspositsiooni või näituse koostamisega seotud kulud;
  - 9.2.4 käibemaks juhul, kui see ei ole käibemaksuseaduse alusel tagasi saadav;
  - 9.2.5 toetatava tegevuse- ja projekti juhtimise personalikulud, mis on nimetatud ühendmääruse §-s 16;
  - 9.2.6 kliimamuutustega arvestamise pilootprojektide (detailplaneeringute näitel) läbiviimise kulud;
  - 9.2.7 kliimavaldkonna teadlikkuse suurendamise kommunikatsioonistrateegia ja –tegevuskava elluviimise ja uuendamisega seotud otsesed kulud.
- 9.3. Projekti kaudsed kulud, mis on nimetatud ühendmääruses § 21 lõikes 4 kokku 15 protsendi ulatuses projekti otseste personalikulude maksumusest.
- 9.4. Abikõlblikud ei ole:
  - 9.4.1 ühendmääruse §-s 17 nimetatud kulud;
  - 9.4.2 üldkulud tegelike kulude alusel.

## **10. Toetuse maksmise tingimused ja kord**

- 10.1. Toetust makstakse abikõlbliku kulu hüvitamiseks ühendmääruse 6. peatükis sätestatud tingimustel ja korras.
- 10.2. Toetust makstakse tegelike kulude alusel ühendmääruse § 27 lõikes 1 ja § 28 lõikes 3 nimetatud tingimustel. Kaudseid kulusid makstakse lihtsustatud kulude alusel.
- 10.3. Elluviija esitab maksetaotluse e-toetuse keskkonnas ja lisab sellele järgmised projektis tehtud kuludega seotud dokumendid:
  - 10.3.1 projekti raames sõlmitud hankelepingud, muud dokumendid ning teenuse osutamise lepingud ja töölepingud, kui see ei ole rakendusüksusele eelnevalt esitatud;
  - 10.3.2 lepingu muudatused, lepingukohase reservi kasutamist õigustav dokument ja õiguskaitsevahendite kasutamise teavitused, kui lepingut on täidetud algselt kokkulepitust erinevalt;
  - 10.3.3 arve või muu raamatupidamise algdokument;
  - 10.3.4 asjade, teenuste või ehitustööde üleandmist ja vastuvõtmist tõendava dokumendi koopia;
  - 10.3.5 garantii, kindlustuse või täitmistagatise dokument, kui neid nõutakse lepingus.
- 10.4. Elluviija esitab riigihanke korraldamist tõendavad dokumendid, kui riigihanget ei ole läbi viidud riigihangete registris ja hankelepingu abikõlblike kulude summa ilma käibemaksuta on võrdne 20 000 euroga või sellest suurem.

- 10.5. Maksetaotlus esitatakse kord kuus kulude kohta, mille maksumus ületab 60 000 eurot, ja muudel juhtudel vähemalt kord kvartalis.
- 10.6. Rakendusüksus kontrollib 30 päeva jooksul maksetaotluse ja sellele lisatud dokumentide nõuetele vastavust, kulude abikõlblikkust ning vastavust käesolevas käskkirjas toodud tingimustele. Puuduste korral määrab rakendusüksus elluviijale tähtaja nende kõrvaldamiseks. Menetlusaeg pikeneb aja võrra, mis kulub elluviijal puuduste kõrvaldamiseks.
- 10.7. Viimane maksetaotlus esitatakse peale toetuse saamisega seotud tingimuste ja kohustuste täitmist koos projekti lõpparuandega või pärast projekti lõpparuande esitamist. Lõppmakse tehakse pärast seda, kui rakendusüksus on lõpparuande kinnitanud.
- 10.8. Punktis 16.1. nimetatud tegevuse puhul koolituse osavõtjate nimekiri, millele märgitakse osavõtjate kontaktandmed ja juriidilise isiku registrikood, kui üritus on käsitatav vähese tähtsusega abina.

## **11. Elluviija kohustused**

- 11.1. Elluviijale kohaldatakse toetuse saaja kohta ühendmääruses sätestatud.
- 11.2. Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021 määruse (EL) 2021/1060 artikli 73 punktist 2j tuleb taristule, mille eluiga on vähemalt viis aastat, tagada kliimakindlus.
- 11.3. Elluviija esitab rakendusüksusele info projekti kavandatavate, elluviidavate või lõpetatud riigihangete ja maksete kohta igal aastal 15. detsembriks ja 1. juuliks.
- 11.4. Elluviija tagab projekti väljundite ja tulemuse säilimise ning sihipärase kasutamise üldjuhul pärast projekti lõppmakse tegemist vähemalt 5 aasta jooksul.
- 11.5. Elluviija arvestab tööde tegemisel ringmajanduse põhimõtetega.
- 11.6. Kui projektis osalevatele ettevõtjatele antav toetus on vähese tähtsusega abi Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1-8), artikli 3 mõistes, järgib elluviija toetuse andmisel nimetatud määruuses ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatud. Elluviija teavitab ettevõtjaid neile projekti käigus antavast vähese tähtsusega abist, selle suurusest ja tingimustest, peab arvestust antava vähese tähtsusega abi kohta ning esitab sellekohase teabe rakendusüksusele koos kuludokumentidega.“

## **12. Riigihangete läbiviimise nõustamine ja kontrollimine**

- 12.1. Elluviijal on õigus saada rakendusüksuselt riigihangete läbiviimiseks nõustamist.
- 12.2. Elluviija lisab riigihangete registris rakendusüksuse töötaja riigihanke juurde vaatlejaks.
- 12.3. Elluviija teavitab rakendusüksust viivitamata hankelepingu sõlmimisest ja teeb rakendusüksusele sõlmitud hankelepingu kättesaadavaks.
- 12.4. Elluviija esitab rakendusüksusele teabe hankelepingu muudatuste ja selle põhjenduste kohta.

## **13. Tegevuste elluviimise seire**

- 13.1. Projekti elluviija esitab rakendusüksusele vahearuanDED ja lõpparuande e-toetuse keskkonna kaudu.
- 13.2. Projekti vahearuanne sisaldab vähemalt projekti aruandlusperioodi tegevuste ülevaadet, teavet väljund- ning tulemusnäitaja saavutamise kohta ning hinnangut väljund- ning tulemusnäitaja 2024. ja 2029. a sihttasemete saavutamise võimalikkuse kohta.
- 13.3. Projekti elluviija esitab projekti vahearuanDE projekti iga rakendamise aasta kohta hiljemalt sama aasta 31. detsembriks. Rakendusüksuse nõudmisel tihemini.
- 13.4. Projekti lõpparuanne sisaldab vähemalt kogu projekti kõigi tegevuste ülevaadet ja teavet projekti väljund- ning tulemusnäitaja saavutamise kohta. Lõpparuandes kirjeldab projekti elluviija „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete edendamiseks ellu viidud tegevusi ja tegevuste tulemusi.

- 13.5. Vahe- ja lõpparuandes tuuakse välja Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruses nr 54: „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ sätestatud info teavitusnõude täitmiseks tehtud tegevuste kohta.
- 13.6. Projekti elluviija esitab projekti lõpparuande hiljemalt koos viimase maksetaotlusega.
- 13.7. Rakendusüksusel on õigus toetuse sihipärase kasutamise hindamiseks nõuda elluvijalt aruannete esitamist projekti viimase makse tegemisele perioodile järgneva viie aasta jooksul.

#### **14. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord**

Finantskorrektsioon tehakse ühendmääruse 7. peatüki kohaselt.

#### **15. Vaide esitamine**

Rakendusüksuse toimingute või otsuste peale esitatakse enne halduskohtusse kaebuse esitamist vaide rakendusüksusele vastavalt ÜSS2021-2027 §-le 31. Vaide vaadatakse läbi haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

#### **16. Vähesse tähtsusega abi**

- 16.1. Punktis 3.1. a) nimetatud koolituste läbiviimine tuleb lugeda vähesse tähtsusega abiks koolitavatele konkurentsiseaduse § 33 lõike 1 mõistes, kui koolitustel käsitletakse keskkonnamõtjude- või keskkonnamõtjude strateegilise hindamise või planeeringute läbiviimist ning koolitavad on ettevõtjate esindajad või töötajad.
- 16.2. Vähesse tähtsusega abi andmise lubatavust ettevõtjatele kontrollib elluviija pärast nende registreerimist koolitusele ning enne koolituse algust. Kui ettevõtjal ei ole piisavalt vähesse tähtsusega abi vaba jääki, siis ettevõtja esindajad või töötajad ei saa koolitusel osaleda.
- 16.3. Vähesse tähtsusega abi korral ei tohi toetuse suurus koos taotluse esitamise majandusaasta ja sellele vahetult eelnenud kahe majandusaasta jooksul taotlejale muudest vahenditest antud vähesse tähtsusega abiga ületada 200 000 eurot, maanteetranspordi valdkonnas rendi või tasu eest kaupu vedava ettevõtja puhul 100 000 eurot.
- 16.4. Vähesse tähtsusega abi ei anta Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 1 lõikes 1 sätestatud juhtudel.
- 16.5. Vähesse tähtsusega abi suuruse arvestamisel loetakse üheks ettevõtjaks sellised ettevõtjad, kes on omavahel seotud Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 2 lõike 2 kohaselt.
- 16.6. Toetuse andmisel võetakse arvesse Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artiklis 5 sätestatud eesmärkideks antava vähesse tähtsusega abi.
- 16.7. Kui toetus on vähesse tähtsusega abi, kannab rakendusüksus toetuse pärast väljamakse tegemist selle riigiabi ja vähesse tähtsusega abi registrisse kui vähesse tähtsusega abi.
- 16.8. Rakendusüksus säilitab vähesse tähtsusega abi andmisega seotud dokumente kümme aastat alates päevast, mil elluviija andis käesoleva käskkirja alusel viimast korda üksikabi.

**Toetuse andmine kliimamuutustega arvestamiseks ja kliimavaldkonna teadlikkuse tõstmiseks 2023–2029 tegevuskava ja eelarve****Projekti maksumus**

<b>Kogumaksumus (EUR)</b>	<b>Abikõlblik summa (EUR)</b>	<b>Toetuse summa</b>	<b>Ühtekuuluvusfondi toetuse määr (%)</b>	<b>Riikliku kaas-finantseeringu määr (%)</b>
5 819 605,52	5 819 605,52	5 819 605,52	85	15

**Eelarve jaotus rahastajate lõikes**

<b>Rahastaja</b>	<b>Abikõlblik summa (EUR)</b>
Riiklik kaasfinantseering	872 940,83
Ühtekuuluvusfond	4 946 664,69
Toetus kokku	5 819 605,52
<b>KOKKU</b>	<b>5 819 605,52</b>

Tegevuse nimetus:	Tulemusnäitaja koos sihttasemega: 01.01.2023–31.12.2029			
<b>Programmi tegevus:</b> KOV kliimameetmed ja muud kohanemise meetmed	Osakaal inimestest, kes on kliimamuutuste mõjudest teadlikud ja tegutsevad (% – 85)	<b>Abikõlblik            kogusumma            (EUR)</b>	<b>Ühtekuuluvusfondi            toetus            (EUR)</b>	<b>Riiklik kaas-            finantseering            (EUR)</b>
a) Kliimamuutustega arvestamise pilootprojektide (detailplaneeringute näitel) läbiviimine kohaliku omavalitsuse ja ettevõtjate tasandil ning juhendmaterjalide koostamine kliimamuutustega seonduvate riskide maandamiseks koos sellesisuliste koolitustega KOVidele; b) Kliimavaldkonna teadlikkuse suurendamise kommunikatsiooni- strateegia ja –tegevuskava elluviimine ja uuendamine.		5 493 580,52	4 669 543,44	824 037,08
Otsene personalikulu		283 500,00	240 975,00	42 525,00
Ühtne määr		42 525,00	36 146,25	6 378,75
<b>Kokku:</b>		<b>5 819 605,52</b>	<b>4 946 664,69</b>	<b>872 940,83</b>